

Houten **2025**
TOEKOMSTVISIE

PROEFTUIN HOUTEN

Houten geeft je de ruimte

Inhoud

Voorwoord	3
1. Houten verandert	4
2. Proeftuin Houten	6
3. Koers voor de toekomst	8
3.1 We stellen de mens centraal	9
3.2 We waarderen verschillen	11
3.3 We zijn zuinig op onze omgeving	12
3.4 We bouwen voort op ons ruimtelijk DNA	14
3.5 We zijn actief in de regio	16
4. De toekomst begint vandaag	18
Totstandkoming van de visie	19

Voorwoord

Proeftuin Houten is de toekomstvisie van Houten. Aan deze visie werkten ruim 1.200 Houtenaren mee. Het is dus met recht een visie voor en door Houtenaren. De visie gaat over hoe wij de toekomst van Houten voor ons zien en hoe wij die willen realiseren.

Het toekomstbeeld waar de Houtenaar in gelooft is de Proeftuin: duurzaam, innovatief en kleinschalig. Met oog voor elkaar, veel ruimte voor experiment en initiatief bij inwoners. Dit is het toekomstbeeld dat inwoners op de 'Dag van de Toekomst' uit vier mogelijke scenario's kozen. In deze visie is dat beeld verrijkt met positief gewaardeerde punten uit de andere scenario's: zorg en respect voor elkaar, juist ook tussen mensen met een verschillende achtergrond, oud en jong, arm en rijk. Een overheid die meedenkt, faciliteert en helpt als het echt nodig is en samenwerking in de regio belangrijk vindt. We kunnen het immers niet alleen.

Proeftuin Houten is geen blauwdruk die precies beschrijft wat er moet worden gerealiseerd. De visie gaat vooral over nieuwe manieren van denken en doen. Want de wereld om ons heen verandert voortdurend. Voor veel van de nieuwe opgaven bestaat geen pasklaar antwoord. Daarom moeten we steeds op zoek naar nieuwe oplossingen. Deze visie vormt het kompas dat ons met vijf principes op koers houdt:

1. We stellen de mens centraal
2. We waarderen verschillen
3. We zijn zuinig op onze omgeving
4. We bouwen voort op ons ruimtelijk DNA
5. We zijn actief in de regio.

Proeftuin Houten is de rode draad. Daarbinnen zijn meerdere thema's en proeftuinen te onderscheiden. Zoals de thematische proeftuin *Zorg voor elkaar*. Hierin draait het om betere, menselijke zorg en beheersbare kosten.

In de proeftuin *Circulaire stad* hebben bedrijven en inwoners verantwoorde productie en consumptie hoog in het vaandel staan. En in de proeftuin *Duurzame mobiliteit* is en blijft Houten een fietsvriendelijke gemeente met nieuwe vormen van vervoer en een hoge OV-ontsluiting.

Op al deze punten wil Houten excelleren. Niet als solist maar juist als belangrijke speler en partner in de regio. We zijn niet bang om een voortrekkersrol te pakken. Vanuit deze visie, die bedoeld is als inspiratie en leidraad, kunnen we samen aan de slag.

Dank aan allen die aan deze visie meewerkten. We hebben de visie samen gemaakt, we gaan haar ook samen waar maken!

Wouter de Jong
Burgemeester van Houten

1. Houten verandert

De wereld om ons heen verandert. Houten staat voor nieuwe opgaven en bezint zich daarom op de toekomst. Met deze visie zetten we een nieuwe koers uit. Een koers die maakt dat we in 2025 nog steeds een gemeente zijn waar het fijn wonen en leven is. Dat jaar is dichtbij genoeg om er zinvol over te kunnen nadenken. Tegelijk biedt het voldoende ruimte om nieuwe dromen en ambities te ontwikkelen. De toekomstvisie Houten 2025 wijst ons de weg en helpt ons goed en snel te reageren, ook in onverwachte situaties. En om verstandige keuzes te maken bij bezuinigingen of investeringen.

De Houtense identiteit

Houten is een gemeente met ongeveer 50.000 inwoners en bestaat uit vier kernen: Houten, 't Goy, Schalkwijk en Tull en 't Waal. De moderne 'New Town' Houten heeft een dorps sfeer en een bijzonder stedenbouwkundig ontwerp. Houten is groen, ruimtelijk van opzet en heeft een groot buitengebied. De kernen in dat gebied hebben ieder een eigen identiteit en bevinden zich in een divers landschap met een rijke cultuurhistorie. Denk bijvoorbeeld aan de Hollandse Waterlinie en het Eiland van Schalkwijk. Daarnaast heeft Houten stedelijke voorzieningen als een groot hotel, bioscoop en theater. Vanuit Houten is eigenlijk alles dichtbij. Dat komt door haar ligging in het midden van het land, aan het spoor en nabij de A27, de A12 en de stad Utrecht. Stedelijke voorzieningen van elders en een aangenaam afwisselend landschap zijn binnen handbereik. De sociale samenhang is in Houten relatief hoog en de bevolking is goed opgeleid, welvarend en betrokken. Houten heeft duurzaamheid hoog in het vaandel staan en is onder bedrijven gewild als vestigingslocatie.

Inwoners vinden Houten een fijne plek om te wonen, leven en werken. Door de vele ontwikkelingen staat Houten echter op een kantelpunt. Bestaande systemen en structuren maken plaats voor een nieuwe orde. Zo ontwikkelt de verzorgingsstaat zich naar een 'participatiesamenleving': Een samenleving waarin iedereen naar vermogen meedoet en burgers zoveel mogelijk zelf verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van de samenleving waar zij deel van uitmaken. De

groeitaak van Houten zit er zo goed als op, grote uitbreidingen liggen niet meer in het verschiet. Houten moet zich aanpassen, wil zij ook in de toekomst een prettige gemeente voor haar inwoners zijn.

Figuur 1. Het Houtens DNA

Ontwikkelingen die onze toekomst bepalen

Houten is de afgelopen decennia enorm gegroeid. Begin jaren '70 telde het dorp Houten maar 4.000 inwoners. In veertig jaar tijd is het inwonerstal meer dan vertienvoudigd. Deze groeisput heeft geleid tot een enigszins eenzijdige bevolkingsopbouw en woningvoorraad. Houten trok tijdens de groei veel gezinnen. De komende jaren verlaten veel jongeren Houten. Zij gaan ergens anders studeren en werken. De ouders blijven achter. Zij worden ouder en gaan een nieuwe levensfase in met eigen wensen en behoeften.

2. Proeftuin Houten

Op de vaak complexe problemen en uitdagingen die voor de deur staan, bestaat niet altijd een pasklaar antwoord. We zijn dus op zoek naar nieuwe oplossingen. Daarvoor zijn andere manieren van denken en werken nodig. Naast het toepassen van technologische innovaties stimuleert vooral het uitwisselen van kennis en ervaring de noodzakelijke vernieuwing. Netwerken en samenwerkingsverbanden helpen daarbij. We pionieren en experimenteren met elkaar en komen tot verrassende resultaten.

Pionieren is niet nieuw voor Houten. Het heeft Houten gemaakt tot wat het nu is. Denk aan het unieke stedenbouwkundig concept, gericht op ontspannen wonen, minder autogebruik en meer gebruik van fiets en openbaar vervoer. Dit heeft kunnen ontstaan doordat verschillende disciplines elkaar aan de ontwerptafel troffen. Samen vonden ze oplossingen die ze onafhankelijk van elkaar niet hadden kunnen bedenken.

Pionieren is nodig

Pionieren doen we niet zomaar. Het is echt nodig. Bijvoorbeeld in de zorg. Ondanks de groeiende groep ouderen moeten we voldoende handen aan het bed zien te houden. Pionieren is ook nodig als het gaat om wonen. Mensen moeten veilig langer thuis kunnen wonen zonder te vereenzamen. En het is nodig dat we duurzaam en flexibel bouwen voor toekomstige generaties. Het zuinig willen zijn op onze omgeving en onze gezondheid, maakt ook dat we duurzamer moeten produceren in de landbouw.

Verder leven er vragen als: Hoe maken we meer mogelijk in de openbare ruimte en houden we die toch groen en aantrekkelijk? Hoe geven we antwoord op de vraag naar bedrijfshuisvesting? Hoe organiseren we onze voorzieningen zo slim, dat deze op het platteland en in wijken en dorpen overeind blijven en betaalbaar zijn? En hoe houden we ons centrum levensvatbaar met ruimte voor ontmoeting? Dit alles vraagt om een aanpak waarbij baanbrekers nodig zijn.

Experimenteren en leren

De noodzakelijke vernieuwing vindt plaats onder invloed van nieuwe geldstromen, netwerken, sociaal ondernemerschap, wijkondernemingen, burgercoöperaties en proeftuinen. Proeftuinen zijn ontwikkelomgevingen waar bedrijven, (kennis) instellingen, overheden en eindgebruikers nieuwe producten en diensten uitproberen. Niet elk experiment zal meteen raak zijn. Ruimte om te kunnen leren is dus nodig.

In Proeftuin Houten hebben we het lef om te pionieren en te zoeken naar kansrijke vernieuwingen. Ook als niet alles meteen op rolletjes loopt, houden we een open blik.

*Problemen lossen we niet op
met dezelfde manier van denken
als waarmee we ze creëerden
(Albert Einstein)*

Initiatieven van inwoners

In Proeftuin Houten nemen inwoners steeds vaker zelf het initiatief. Soms hebben zij daarbij steun van de overheid nodig. Dat kan zijn: partijen met elkaar in contact brengen, initiatieven aan elkaar verbinden, kennis en informatie delen, processen begeleiden en (soms) locaties of geld bieden. Maar durven pionieren vraagt ook om een overheid die weinig barrières opwerpt. Dat laatste kan soms botsen of schuren. Want de gemeente bewaakt ook het algemeen belang. Zo voorkomen we dat mensen echt buiten de boot vallen of een buurt onder een bepaald basisniveau schiet.

Meer samenwerking, meer aandacht voor het proces

Meer dan ooit is samenwerking nodig tussen inwoners, bedrijven, instellingen en gemeente. Dit vraagt om een andere overheid, op alle niveaus; organisatie, bestuur en politiek. Er vindt een verschuiving plaats van beleid maken en besluiten nemen naar het creëren van omstandigheden waarin mensen hun eigen initiatief tot een succes kunnen maken. Deze beweging zien we terug in de verantwoording van het gemeentebestuur naar de inwoners. Daarin wint de verantwoording over het proces aan belang ten opzichte van verantwoording over het beleid. Dit is voor alle partijen even wennen.

Durf en dialoog

De nieuwe verstandhouding tussen overheid en inwoners vraagt om durf, zowel vanuit de samenleving als vanuit de gemeente. Want de gemeente heeft minder invloed op het eindresultaat van allerlei initiatieven. En de inwoner kan, als het mis gaat, niet altijd vanzelfsprekend terugvallen op de overheid. Daarom moeten we met elkaar de dialoog aangaan en echt naar elkaar luisteren. Wat vinden we nodig en wat is mogelijk? Wat vraag je van elkaar en wat heb je elkaar te bieden?

Een nieuwe balans

Het eindresultaat bij Houten Proeftuin ligt minder vast dan we gewend zijn. Er is geen echte stip op de horizon. Het silhouet van de toekomstige stad tekent zich minder scherp af. Dit komt omdat Houtenaren, overheid en andere partijen ieder hun invloed uitoefenen op het eindresultaat. We zijn meer dan vroeger van elkaar afhankelijk voor wat kan worden bereikt. Dit alles vraagt om een nieuwe balans tussen overheid en samenleving.

De richting die we inslaan is echter helder. We vinden elkaar op een aantal gezamenlijke principes. Daarover gaat het volgende hoofdstuk.

3. Koers voor de toekomst

Vijf principes geven ons houvast en wijzen ons de weg naar de toekomst:

1. We stellen we mens centraal (3.1)
2. We waarderen verschillen (3.2)
3. We zijn zuinig op onze omgeving (3.3)
4. We bouwen voort op ons ruimtelijk DNA (3.4)
5. We zijn actief in de regio (3.5)

In dit hoofdstuk lichten we deze vijf principes toe. Daarbij gebruiken we voorbeelden ter inspiratie over hoe Houten er in 2025 uit zou kunnen zien. We willen hiermee de toekomst meer tastbaar maken. De gegeven voorbeelden hebben een zeker realiteitsgehalte, in die zin dat hier mogelijk kansen liggen. Maar we willen niet pretenderen dat Houten er in 2025 echt zo uit ziet. Op weg naar 2025 kunnen ook andere keuzes worden gemaakt. De vijf principes die ten grondslag liggen aan de te maken keuzes staan echter wel vast.

Figuur 3. Vijf veranderprincipes voor Houten Proeftuin

3.1 We stellen de mens centraal

Houten is in 2025 een samenleving waar we elkaar op veel manieren ontmoeten en naar elkaar omkijken. De buurman, de klasgenoot, de collega, de sportmaat, iedereen telt mee. Ieder met zijn eigen levensverhaal. We houden rekening met elkaar en helpen elkaar.

Dicht bij de mensen

Met 50.000 inwoners heeft Houten nog een schaalniveau waarop mensen elkaar kennen en herkennen. Hier hechten we waarde aan en daarom kiezen we, na eerdere groeitaken in de jaren '80 en de jaren '90, niet meer voor een nieuwe groeitaak. Er is nog wel plek voor nieuwe woningen, ook in de kleine kernen, maar de bouwlocaties zijn kleinschalig.

Een belangrijk schaalniveau voor ontmoeting, onderlinge betrokkenheid en zorg is de buurt. Dit is het niveau waar de menselijke maat het meest aanwezig is. De openbare ruimte heeft terrein gewonnen als ontmoetingsplek. Jeu de boulesbanen, buurtmoestuinen, barbecuevoorzieningen en fitnessapparaten zorgen dat mensen elkaar buiten opzoeken.

We zijn onderling verbonden

Inwoners zetten zich in om voor elkaar te zorgen. Veel ouderen wonen nog waar hun kinderen zijn opgegroeid. De zorgvraag is daardoor best hoog. Die zorgvraag vangen we op door technische aanpassingen in en rond het huis. Maar ook door elkaar te helpen en samen te werken. Buurtgenoten brengen boodschappen, bieden ondersteuning waar nodig en maken een praatje. Ouderen helpen gezinnen door op de kinderen te passen. De lokale economie is versterkt door de inzet van de Houtense Denarius. Dit is een fictieve munteenheid, genoemd naar een oude Romeinse munt en populair onder Houtenaren om wederzijdse diensten te betalen.

De afstand tussen de kernen Houten en 't Goy, Schalkwijk en Tull en 't Waal is voor het gevoel kleiner geworden. Wie zelf minder mobiel is, kan kiezen uit diverse vormen van duurzaam vervoer. Je wordt opgehaald en afgezet voor de deur waar je moet zijn. Ook zijn de mensen ingesteld op meerijden. Daarvoor zijn in elke kern autopoolplaatsen ingericht. Iedere kern beschikt daarnaast over voorzieningen om elkaar te ontmoeten. Vaak zijn het de inwoners zelf die er van alles organiseren. Zelfbeheer van buurt- en wijkcentra is vanzelfsprekend.

Proeftuin Zorg voor elkaar

Houten heeft een vruchtbare voedingsbodem voor een proeftuin Zorg voor elkaar. Inwoners, huisartsen, en (regionale) kennis- en zorginstellingen experimenteren met innovaties in de (ver)zorg(ing). Gericht op betere, menselijke zorg en beheersbare kosten.

We combineren hiervoor technologische innovaties en sociale innovaties. Aan de ene kant thuishet technologie, e-health en zorg op afstand. Aan de andere kant nieuwe samenwerking tussen zorgontvangers en professionele en niet-professionele zorgverleners, preventie en meer zelfmanagement.

We vinden deze proeftuin kansrijk. Zeker gelet op de mate waarin Houtenaren onderling betrokken (willen) zijn en de lokale en regionale aanwezigheid van vernieuwingsgezinde hulpverleners en instellingen. Ook de ommekeer naar een samenleving waar men zich zo veel mogelijk zelf redt en elkaar helpt, maakt dat dit een goed moment is om met vernieuwende zorgvormen te experimenteren.

Eigentijdse voorzieningen

Houten heeft nog steeds stedelijke voorzieningen. Diverse partijen voeren het beheer en er zijn veel mogelijkheden voor exploitatie. In het theater is altijd wat te doen, het pand is 24/7 open. Het is een creatieve plek, waar kruisbestuivingen plaats vinden. Onder andere tussen Houtense cultuuruitingen en andere vormen van podiumgebruik (debat, muziek, amateurkunst, onderwijs). In het pand zitten meerdere functies onder één dak, zoals horeca, winkels en een filmhuis.

Naar een sportvereniging gaan we niet meer alleen om te sporten. Het is ook een plek voor andere activiteiten, waarbij ontmoeting centraal staat. Ook minder mobiele mensen vinden er vermaak. De bibliotheek is een 'werkplaats' geworden van kennis en verhalen, de wegwijzer naar informatie. Een plek die ons vooruit brengt. We ontmoeten er anderen, informeren en inspireren elkaar. Nieuwe interactieve media spelen een belangrijke rol bij het ontsluiten van informatie en het toegankelijk maken van boeken en verhalen. Ook thuis op de bank of elders kunnen we overal bij.

Er zijn in Houten veel festivals en evenementen. Voor een belangrijk deel voor de eigen inwoners, maar sommige ook met een regionale aantrekkingskracht. Met name de Houtense jeugd is actief in het organiseren hiervan.

Centrum als ontmoetingsplaats

In het centrum van Houten kan men terecht voor een mix van dagelijkse boodschappen, persoonlijke verzorging en andere persoonlijke diensten. Daarnaast is het Rond vooral een ontmoetingsplaats. Het is het kloppend hart van Houten. Het plein heeft een flinke upgrade ondergaan en wordt druk bezocht. Er is dan ook van alles te beleven. Het centrum kent tijdelijke en verrassende experimenten zoals pop-up stores die komen en gaan. Ook is er een streekmarkt, één door de week en één in het weekend. In de zomer kun je er kookworkshops volgen en zijn er proeflokalen. Naast Houtense sponsors en de gemeente, hebben Houtense inwoners aan de metaformose bijgedragen.

Aan de westzijde van het centrum is een 'huis voor de stad' tot ontwikkeling gekomen; een laagdrempelige plek waar Houtenaren terecht kunnen voor (overheids)informatie, gemeentelijke dienstverlening, werk- en overlegruimte en verdieping en debat over hetgeen in Houten speelt.

3.2 We waarderen verschillen

In Houten voelt iedere inwoner zich aangemoedigd en gewaardeerd. Ieder ontplooit zich op zijn of haar manier, met respect voor anderen in de omgeving. We verstaan de kunst om te leren van ieder ander en zien elkaars kwaliteiten in plaats van beperkingen. We ervaren dat nieuwe ontmoetingen kunnen leiden tot verrassende inzichten en onvoorziene kansen.

We zien de kracht van het verschil

Houten had de naam van een relatief hoogopgeleide jonge blanke gezinstad, maar de samenstelling van de bevolking is in 2025 een stuk gevarieerder. Houten is een tolerante, inclusieve samenleving waar plek is voor jongeren, ouderen, autochtonen en allochtonen, hoger en lager opgeleiden. Ouderen en gehandicapten zijn net zo zichtbaar en hebben even gemakkelijk toegang tot voorzieningen en de openbare ruimte als de rest van de bevolking. Mensen leven er met elkaar in plaats van naast elkaar. Zij kijken naar elkaar om.

Ruimtelijke verscheidenheid

De verscheidenheid in woonomgeving en voorzieningen verschilt van buurt tot buurt en van kern tot kern. Het eigen initiatief van inwoners speelt daarbij een grote rol. Inwoners met een eigen visie op de gemeenschap, de openbare ruimte of het openbare groen krijgen de ruimte. Zelfbeheer van buurtcentra, gezamenlijke moestuinen of buurthangplekken komen steeds vaker voor. Dit alles levert diversiteit in sociale netwerken en het stedelijke landschap op. Elke buurt is daardoor anders en dat zorgt ervoor dat mensen trots zijn op hun eigen buurt.

Deze verscheidenheid draagt in positieve zin bij aan de kwaliteitsbeleving van de stad. Zij het dat sommige buurten of groepen bewoners het wat beter zullen doen dan anderen. Dat is afhankelijk van het eigen initiatief. Al met al zijn we ervan overtuigd dat, wanneer we de kracht van de verscheidenheid in onze samenleving aanspreken, we daar samen de vruchten van plukken.

Economische diversiteit als motor voor innovatie

Houten werkt en onderneemt dwars door netwerken, instituties en sectoren heen. Sociaal en private ondernemers zoeken maatschappelijke én economische meerwaarde door ideeën, mensen en organisaties te verbinden, 'cross-overs' te maken. Bedrijven en instellingen binnen en buiten Houten werken veel met elkaar samen voor een 'groene', 'gezonde' en 'slimme' regio.

In Houten zijn er, naast de grote groep zzp-ers en grote Houtense bedrijven, steeds meer startende bedrijven met personeel gekomen. Zij ondernemen met succes en weten door te groeien. Vroeger was het vinden van een bedrijfsruimte nog een probleem voor deze groep. Maar leegstand van bedrijfsgebouwen op het platteland en van winkels en kantoren in de kern Houten biedt hier een oplossing voor.

Sociaal ondernemerschap heeft in Houten een vlucht genomen en dat zorgt ervoor dat ook kwetsbare Houtenaren meedoen. Veel Houtenaren zijn aangesloten op een internetmarktplaats voor zorg en hulp. Zo helpen zij elkaar met kleine klussen in huis, het ophalen van boodschappen of af en toe een gezamenlijke wandeling.

3.3 We zijn zuinig op onze omgeving

We realiseren ons dat alles wat we doen van invloed is op onze omgeving. We kunnen niet blijven consumeren zonder rekening te houden met de gevolgen. We weten dat alles wat we gebruiken - energie, water, grondstoffen - onderdeel is van een keten. Als we die ketens beschadigen, schaden we ook onze kwaliteit van leven. Daarom is Houten in 2025 een circulaire stad.

We zijn in balans

We zijn zuinig op onze omgeving en daardoor is Houten in 2025 'in balans'. Onze manier van leven is goed voor ons leefklimaat, voor onze gezondheid, voor de ons omringende natuur en voor de generaties na ons. Het gaat om een manier van leven die de natuurlijke grondstoffen niet uitput. Alles wat we ooit als duurzaam bestempelden, vinden we vanzelfsprekend.

We omarmen technische innovaties

Naast de fiets domineren in 2025 elektrische, misschien wel zichzelf besturende, voertuigen het beeld binnen de Rondweg en tussen de verschillende kernen. Dat maakt Houten stiller, schoner en klimaatvriendelijker. Veel woningen zijn anno 2025 door thuishetchnologie zo slim dat ze eigenlijk geen energie meer verspillen. Dynamische gevels nemen in de winter zonlicht op, maar weerkaatsen het juist in de zomer. Zonnepanelen zijn geïntegreerd in daken, gevels, ramen en zelfs straten. Samen met fluisterstille micro-windturbines maken zij de huizen, kantoren en andere gebouwen energieneutraal of zelfs -leverend. We gebruiken bij renovaties en nieuwbouw duurzame materialen en hergebruiken grondstoffen. Dit geldt niet alleen voor huizen en gebouwen, maar ook voor wegen en pleinen.

We leven bewust

Ondersteund door de nieuwe mogelijkheden van het internet is het delen van goederen en diensten de normaalste zaak van de wereld geworden. Van collectief 'buurtbezit' wordt dankbaar gebruik gemaakt. Zo wordt het groen gezamenlijk ingericht voor ontspanning, sport, spel en ontmoeten. Bedrijfsmodellen baseren zich op gebruik in plaats van bezit. Dit wordt vooral zichtbaar door veel minder auto's en meer spelende kinderen op straat in 2025. Slimmere manieren van werken en reizen bieden de Houtenaren meer kansen om elkaar te ontmoeten en iets voor elkaar te betekenen. We gaan terug naar de basis, met het gebruik van natuurlijke materialen en voedingsstoffen, zonder bestrijdingsmiddelen of toegevoegde chemicaliën. Omdat Houten schoner en groener is vinden dieren en planten de weg terug de stad in.

We passen ons aan aan een veranderd klimaat

We blijven ons aanpassen aan het veranderende klimaat. Hoewel de regenbuien heftiger zijn, leidt dit nauwelijks meer tot schade. Met de versterking van de Lekdijk, is de bescherming tegen overstroming gewaarborgd. De grootste opgave voor het stedelijke Houten is het anders leren omgaan met langdurige hitte, zonder de massale inzet van airco's. Met een combinatie van oude en nieuwe technieken, de aanpassing van ons gedrag, stadsnatuur en water is Houten klimaatproof.

Proeftuin circulaire stad

Houten is een proeftuin voor de circulaire stad. Houtense bedrijven en inwoners hebben verantwoorde consumptie en productie hoog in het vaandel staan. Houtenaren grijpen kansen aan om nieuwe technologieën te adopteren. Nieuwe verdienmodellen, waarbij economisch en maatschappelijk rendement beter in balans zijn, zijn vanzelfsprekend geworden. Onze agrariërs in het landelijk gebied vervullen een voorttrekkersrol als het gaat om duurzame landbouw en veeteelt.

Een groeiende groep Houtense bedrijven profileert zich als marktleider in circulaire producten en trekt daarmee andere bedrijven aan om zich in Houten te vestigen. Zij maken van Houten een broedplaats waar producten zo gedomonteerd kunnen worden dat de onderdelen volledig opnieuw gebruikt kunnen worden. We experimenteren met huizen en gebouwen. We zorgen dat deze aanpasbaar zijn voor nieuwe doelgroepen en veranderend gebruik. Kleinschalige experimenten met gesloten afvalstromen en waterkringlopen zijn ondertussen volwassen geworden en worden grootschaliger toegepast. Houten Noord is in 2025 een voorbeeld van hoe verduurzaming in een jaren '80 wijk succesvol kan zijn.

3.4 We bouwen voort op ons ruimtelijk DNA

Houten is een modelstad waar we trots op zijn; ontspannen wonen, in een prachtig open landschap en in nabijheid van de grote stad met bijbehorende culturele en stedelijke voorzieningen. Of Houten nu dorp is of een stad, daarover lopen in 2025 de meningen nog steeds uiteen.

Ruimtelijk DNA

Het ruimtelijk DNA van Houten is robuust en toekomstbestendig; de groenzones, het fietspadenstelsel, de rondweg van Houten, de centrumgebieden, de weidse buitengebieden en onze cultuurhistorische schatten onder en boven de grond. Al deze elementen dragen bij aan een Houten waar het ontspannen wonen, werken en leven is. We begrijpen hoe dit 'weefsel' in elkaar steekt en we hebben het verder ontwikkeld om aan te sluiten op veranderende behoeften. De gemeente vervult de rol van hoeder van deze ruimtelijke kwaliteit. Door te laten zien hoe bijzonder Houten in dit opzicht is, ontwikkelingen te faciliteren en te voorkomen dat inbreuk wordt gemaakt op de ruimtelijke eigenheid van Houten.

Het Rond / De Slinger als bruisend centrum en broedplaats

Het Rond en De Slinger vormen samen het bruisend centrum voor ontmoeting. De leegstand in winkels en maatschappelijke voorzieningen heeft letterlijk ruimte geboden voor nieuwe vormen van winkelen, werken en cultuur.

De houding van inwoners, ondernemers en overheid is om vooral in kansen te denken. Dit heeft bijgedragen aan een vitaal centrum, waar voor iedereen wat te vinden is.

Winkels zijn er nog steeds voornamelijk op en bij het Rond en cultuur concentreert zich sterk aan de Slinger, maar het strikte onderscheid is er niet meer.

Het winkelcentrum heeft brede bestemmingsmogelijkheden. Tijdelijke winkel-, werk-, horeca- en cultuurconcepten hebben een opmars gemaakt en vormen een opstap voor beginnende ondernemers. Vermenging van winkelfuncties met cultuur of horeca zijn gemeengoed geworden en zorgen dat er wat te beleven is in het centrum van Houten. Dit trekt ook publiek van buiten Houten.

Proeftuin Duurzame Mobiliteit

Houten is een fietsvriendelijke gemeente met een hoge OV-ontsluiting. Gelegen in een regio die steeds verder groeit en verstedelijkt wil Houten laten zien hoe een houdbare mobiliteit er uit kan zien. Houten faciliteert landelijke ontwikkelingen zoals autodelen, en loopt zelfs bij een aantal zaken voorop. Bijvoorbeeld met het verbreden van fietspaden binnen de rondweg, 'schone' pakketbezorging, slimme overstapmogelijkheden bij gebruik van verschillende vormen van vervoer, innovaties in wegverharding en -verlichting, zelfgeorganiseerd dorpsvervoer en carpoolplekken in de kernen, en een goede spreiding van elektrische snellaadpunten.

E-bikestad 2020

De unieke fietspadenstructuur van Houten was in 2008 goed voor de landelijke titel Fietsstad. In 2020 wint Houten met afstand de titel E-bikestad van Nederland. De verbrede fietspaden en de vele openbare oplaadpunten hebben een bijdrage geleverd aan een schielsprong in duurzame mobiliteit. De fietssnelwegen die Houten met de regio verbinden zorgen ervoor dat Utrecht en het Utrecht Science Park binnen een kwartier met de fiets te bereiken zijn. Ook de fietsverbinding tussen de kleine kernen is verbeterd waardoor deze kernen onderling ook in de beleving minder 'ver' zijn.

Ruimte voor nieuwe concepten, ideeën en behoeften

In Houten is het onderscheid tussen wonen, werken en recreëren vervaagd. Bedrijven aan huis en buurtcafés komen in verschillende verschijningsvormen voor. Wijkbewoners bepalen met elkaar wat nodig is en wat kan. Dit geldt ook voor de openbare ruimte. De ene buurt kiest voor meer speelruimte, een andere buurt voor ruige natuur. We zijn de groene openbare ruimte intensiever gaan gebruiken; we planten, oogsten, eten, sporten er, we ontmoeten er elkaar en houden het groen op peil.

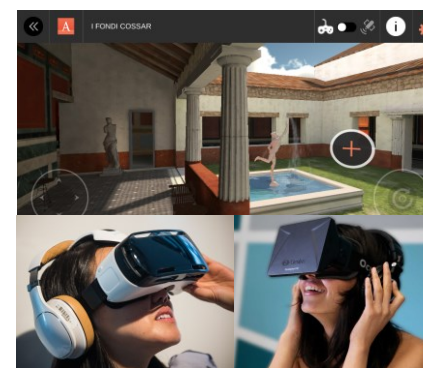
Durvers worden zoveel mogelijk beloond voor het initiatief dat ze tonen. Er is een wil in Houten om met vernieuwende initiatieven mee te denken. De eerste insteek is 'wat kan wel?' in plaats van 'wat kan niet?'.

Op verschillende plekken op De Molenzoom en bij de Koppeling zijn er regelarme zones; hier zijn voor Houtense begrippen meer goedkope en creatieve woon- en werkzones ontstaan. Deze bieden ruimte aan innovatieve woonconcepten en startende bedrijven.

Natuurlijk en gastvrij buitengebied

In het buitengebied gaan innovatief agrarisch ondernemen en recreatie hand in hand. Landbouw en fruitteelt bepalen van oudsher de identiteit van het buitengebied en zijn nog steeds heel zichtbaar. De agrarische ondernemers zijn met hun tijd meegegaan en hebben hun bedrijfsvoering verduurzaamd. Sommigen hebben bewust de slag naar recreatie en toerisme gemaakt. Dat is terug te zien in het toegenomen aantal landwinkels, theetuinen en lokale streekmarkten. Daarnaast zijn er in het buitengebied (woon)zorgboerderijen bijgekomen.

De Kromme Rijnstreek vervult een functie als recreatiegebied voor de sterk gegroeide stedelijke regio Utrecht. Houten heeft daarin een belangrijk aandeel met zijn forten, fiets- en kanoroutes, speelbos en streektransferia. Ook kent Houten naast een moderne expositie van opgegraven bodemschatten een Linie- en Limesmuseum, dat een virtuele kijk biedt op vroegere tijden. Landschappelijke elementen en cultuurhistorische schatten en opgravingen zijn daarmee beter zichtbaar en toegankelijk gemaakt. Zowel voor recreanten vanuit Houten als voor bezoekers uit de omliggende regio. Houtenaren zijn trots op hun rijke geschiedenis.

3.5 We zijn actief in de regio

We realiseren ons dat we onlosmakelijk onderdeel zijn van het stedelijk gebied in en rond Utrecht. Houten combineert in deze regio het beste van twee werelden; de dynamiek en voorzieningen van de kern Houten en het aangrenzend stedelijk gebied en de ontspannen, groene woon- en recreëerbaarheid in alle kernen van Houten, maar in het bijzonder die kernen die in het buitengebied gelegen zijn.

Gelegen tussen stad en (platte)land

Houten ligt tegen de rand van de stad Utrecht met zijn grootstedelijke reuring en tegelijkertijd in de rust en ruimte van het Eiland van Schalkwijk en de Kromme Rijn. In het noorden, tegen Utrecht aan wordt het landschap bovendien bepaald door de Nieuwe Hollandse Waterlinie, aangelegd op oude stroomruggen. In Schalkwijk ligt deze linie in een rivierenlandschap. Dit alles maakt Houten aantrekkelijk afwisselend voor de eigen inwoners, maar ook voor recreanten van elders.

We hechten daarom aan een 'dubbele oriëntatie' in de regio. Een stedelijke oriëntatie op de gemeenten in de regio Utrecht met gezamenlijke opgaven rond economie, mobiliteit, wonen, zorg en duurzaamheid. En een ruimtelijke oriëntatie op het Kromme Rijngebied en de Lekstroom waarbij vraagstukken over natuur- en waterbeheer, recreatie, plattelandontwikkeling en cultuurhistorie centraal staan.

Economische topregio

Houten maakt onderdeel uit van de regio Utrecht als internationale economische topregio op het gebied van life sciences, creatieve industrie en duurzaamheid. De regio is de 'draaischijf' van de dienstverlening voor de rest van Nederland, het fysieke ontmoetingspunt voor kenniswerkers.

Ook Houten levert hieraan zijn bijdrage. De kenniswerker van het Utrecht Science Park woont in Houten. En verschillende start ups die op het Science Park begonnen zijn, groeien in Houten door tot een succesvolle onderneming. Houten is in trek omdat het zowel via de auto, trein, fiets als ook digitaal uitstekend verbonden is met de regio.

Geleende schaal

De centrale ligging en goede bereikbaarheid van Houten in de regio maakt dat Houten stevig inzet op de 'geleende schaal' van voorzieningen. De culturele voorzieningen en kennisinstellingen van de stad Utrecht en het vliegveld Schiphol zijn voor Houtenaren dermate nabij dat we deze ook als onze voorzieningen rekenen. Andersom weet de regio het aantrekkelijk woonmilieu en buitengebied van Houten goed te waarderen.

Houten neemt initiatief

We zoeken actief de verbinding met buurgemeenten. Wat maakt ons samen sterker? Waar kunnen we elkaar aanvullen? Hoe verzilveren we het innovatiepotentieel dat aansluit op de maatschappelijke opgaven? Afhankelijk van de opgaven en de kansen die zich voordoen worden allianties gesloten. We maken ons bovendien sterk voor een gezamenlijke regionale positionering. We trekken in de regio met elkaar op om onze gemeenschappelijke belangen in Den Haag en Europa veilig te stellen en verder uit te bouwen.

Houten Proeftuin van de regio

We hebben ons doorontwikkeld van strak ontworpen New Town naar een volwassen geworden 'Proef-town'. Een plek waar mensen zich vrij voelen om te ondernemen en te pionieren in de omgang met veranderingen die op ons afkomen; Houten als Proeftuin van de regio. Dit heeft gestalte gekregen in drie thematische proeftuinen:

- Proeftuin Circulaire Stad
- Proeftuin Duurzame Mobiliteit
- Proeftuin Zorg Voor Elkaar

Deze proeftuinen zijn realistische ontwikkelomgevingen, waar bedrijven, (kennis)instellingen, overheden en eindgebruikers nieuwe producten en diensten uitproberen.

Ze hebben Houten 'smoel' gegeven en hebben ervoor gezorgd dat instellingen, bedrijven en overheden uit de regio Houten nog beter weten te vinden. De verbindingen over en weer worden op de juiste momenten makkelijk gelegd, met bedrijven en instellingen uit de stad Utrecht en andere buurgemeenten.

4. De toekomst begint vandaag

De toekomstvisie Proeftuin Houten vertelt welke beweging we de komende tien jaar willen maken. Deze beweging maken we samen: inwoners, bedrijven, instellingen van Houten en de gemeentelijke overheid.

Kiemen van de proeftuin

De Proeftuin Houten is een wenkend perspectief. We zullen de komende jaren steeds weer keuzes moeten maken. Op die momenten biedt de visie houvast. De vijf principes zijn onze leidraad bij wat we doen. Tegelijk hebben we oog voor kansen die zich aandienen; kiemen voor de Proeftuin Houten.

Dit soort ontluikende bloemen staan vandaag al in onze tuin, in de vorm van Houtense maatschappelijke initiatieven als 'Wakkere akkers', 'Houtense helden' en de 'Krachtfabriek'. We zien dit als het begin van een bloemrijke tuin, waar jonge planten doorgroeien naar stevige bloemen die zelf ook weer hun zaden verspreiden.

Overheid oefent in de nieuwe rol

Als overheid oefenen we de nieuwe rol die van ons wordt gevraagd. In ons programma Ruimte, waarbij we ruimte willen geven aan initiatieven en op hoofdlijnen regie willen voeren. In de uitvoering van nieuwe taken rond jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en werk en inkomen. Taken waarbij we met inwoners en zorgaanbieders zoeken naar eenvoudigere, slimmere vormen van zorg en ondersteuning die dicht bij de inwoner zelf wordt georganiseerd. En ook het doorlopen proces om te komen tot deze visie was nieuw voor ons, met als hoogtepunt een goedbezochte Dag van de Toekomst eind 2014. Zo werken en leren we met elkaar.

Samenwerken en verbinden

Om met een visie te kunnen werken, moet de visie eerst bekend zijn. Daarom nemen we als gemeente het voortouw om de komende tijd ontmoetingen te organiseren met inwoners, bedrijven en instellingen uit Houten en uit de regio en met de overheden om ons heen.

De inhoud van de Proeftuin Houten staat dan centraal. Met daarbij de uitnodiging om samen werk te maken van de visie, en de drie thematische proeftuinen 'Zorg voor elkaar', 'Circulaire Stad' en 'Duurzame mobiliteit' in het bijzonder.

Totstandkoming van de visie

Aan deze visie werkten ruim 1.200 Houtenaren mee. Hun inbreng was van groot belang voor de inhoud van de visie. Het proces kende een aantal stappen. De start was in september 2013, de officiële aftrap in oktober 2013 en de afronding in juni 2015.

Start en verkenning

Het begon met het schetsen van een zo compleet mogelijk beeld van Houten toen, nu en morgen. Dat gebeurde aan de hand van deskresearch, expertinterviews, straatinterviews en een inwonersenquête waaraan ruim 800 inwoners deelnamen. Ook zijn er acht verkenningssessies georganiseerd. Hieraan namen in totaal 240 mensen deel: inwoners, jongeren, ondernemers, vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties en regiopartners. Tijdens de workshops formuleerden zij de uitdagingen en dilemma's voor het Houten van de toekomst. Dit alles resulteerde begin 2014 in de Toekomstagenda Houten 2025.

Debat en dialoog

De Toekomstagenda vormde in maart 2014 de basis van het druk bezochte verkiezingsdebat.

Na de verkiezingen besloot het nieuwe college de dialoog met de inwoners aan te gaan tijdens een grote inwonersbijeenkomst. Dat werd de Dag van de Toekomst op 29 november 2014. Aan deze dag leverden 230 Houtenaren (deelnemers, tafelvoorzitters en co-creatoren) een bijdrage. De deelnemers stemden

over vier toekomstbeelden (woondorp, groeistad, grenzeloze stad en proeftuin). Zij gaven daarbij aan Houten Proeftuin de voorkeur. Deze keuze nuanceerden zij door voordelen en nadelen van alle toekomstbeelden te benoemen en ambities en 'nietsies' te formuleren. In de middag werden zij met het zogenaamde Trekhaakspel uitgedaagd ideeën te formuleren waarvoor zij zichzelf zouden willen inzetten. Hieruit kwamen 133 ideeën voor Houten naar voren. De Krachtfabriek en van Houten&co gaan helpen om deze van de grond te krijgen.

Ontwerp en besluit

In 2015 zijn de resultaten van de verkenning en de Dag van de Toekomst samengebracht in dit visiedocument. De gemeenteraad van Houten stelde de Toekomstvisie Houten 2025 vast in juni 2015.

gemeente Houten
Onderdoor 25
3995 DW Houten
tel. (030) 63 92 611
www.houten.nl

gemeente **Houten**

